

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

PHẠM NGUYỆT THƯƠNG

**GIẢI PHÁP CHỦ YẾU CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU
KINH TẾ NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG SẢN
XUẤT HÀNG HÓA CỦA TỈNH NGHỆ AN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Thái Nguyên, năm 2008

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

PHẠM NGUYỆT THƯƠNG

**GIẢI PHÁP CHỦ YẾU CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU
KINH TẾ NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG SẢN
XUẤT HÀNG HÓA CỦA TỈNH NGHỆ AN**

**Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp
Mã số: 60 - 31 - 10**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đoàn Quang Thiệu

Thái Nguyên, năm 2008

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2008

Tác giả

Phạm Nguyệt Thương

LỜI CẢM ƠN

Cho phép tôi được bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc tới tất cả các đơn vị, cá nhân đã tạo điều kiện thuận lợi giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành bản luận văn này. Trước hết tôi xin chân thành cảm ơn sâu sắc tới **TS. Đoàn Quang Thiệu** - giáo viên trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành bản luận văn này. Tôi xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc tới lãnh đạo Đại học kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái Nguyên, khoa sau Đại học, cùng toàn thể quý thầy cô giáo.

Tôi xin chân thành cảm ơn, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Nghệ An, Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Nghệ An, Cục thống kê Nghệ An, Sở Lao động và thương binh xã hội tỉnh Nghệ An, UBND tỉnh Nghệ An, UBND thành phố Vinh, UBND các huyện trên địa bàn tỉnh Nghệ An và toàn thể các hộ gia đình, cá nhân đã giúp đỡ tôi trong điều tra, phỏng vấn, thu thập số liệu để hoàn thành luận văn này.

Tôi xin cảm ơn sâu sắc tới ban lãnh đạo trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Nghệ An, chân thành cảm ơn tập thể ban chủ nhiệm khoa và giáo viên khoa Kế Toán- Phân tích trường Cao đẳng Kinh tế- Kỹ thuật Nghệ An, các đồng nghiệp, gia đình, bạn bè đã động viên giúp đỡ tôi trong thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2008

Tác giả

Phạm Nguyệt Thương

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BVTV	Bảo vệ thực vật
CNH	Công nghiệp hoá
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội (Gross Domestic Product)
GTSX	Giá trị sản xuất
HDH	Hiện đại hoá
HTX	Hợp tác xã
UBND	Ủy ban nhân dân
VSMT	Vệ sinh môi trường
WTO	Tổ chức thương mại Thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

- Bảng 2.1. Hiện trạng sử dụng quỹ đất tỉnh Nghệ An năm 2007
- Bảng 2.2. Dân số và lao động của tỉnh Nghệ An năm 2007
- Bảng 2.3. Giá trị và cơ cấu giá trị sản phẩm các ngành kinh tế tỉnh Nghệ An
- Bảng 2.4. Cơ cấu GDP trong các thành phần kinh tế của tỉnh Nghệ An
- Bảng 2.5. Giá trị sản xuất và cơ cấu kinh tế các ngành sản xuất nông- lâm - thuỷ sản tỉnh Nghệ An
- Bảng 2.6. Giá trị sản xuất và cơ cấu các loại cây trồng của tỉnh Nghệ An
- Bảng 2.7. Diện tích, năng suất, sản lượng cây lương thực, thực phẩm
- Bảng 2.8. Diện tích, năng suất, sản lượng cây ăn quả
- Bảng 2.9. Diện tích, năng suất, sản lượng cây công nghiệp
- Bảng 2.10. Tỷ suất nông sản hàng hoá các loại cây lương thực, thực phẩm
- Bảng 2.11. Tỷ suất nông sản hàng hoá các loại cây ăn quả
- Bảng 2.12. Tỷ suất nông sản hàng hoá các loại cây công nghiệp
- Bảng 2.13. Giá trị và cơ cấu GTSX các loại vật nuôi trên địa bàn tỉnh Nghệ An
- Bảng 2.14. Số lượng và sản lượng sản phẩm chăn nuôi tỉnh Nghệ An
- Bảng 2.15. Tỷ suất nông sản hàng hoá trong chăn nuôi trên địa bàn tỉnh
- Bảng 2.16. GTSX và cơ cấu GTSX các thành phần kinh tế của tỉnh Nghệ An năm 2007
- Biểu đồ 2.1: Cơ cấu GDP trong các ngành kinh tế của tỉnh Nghệ An
- Biểu đồ 2.2: Cơ cấu giá trị sản xuất nông nghiệp thuần theo giá thực tế
- Bảng 3.1. Cơ cấu ngành kinh tế và cơ cấu lao động tỉnh Nghệ An đến năm 2020

MỤC LỤC

Trang	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Danh mục các chữ viết tắt.....	iii
Danh mục các bảng	iv
Mục lục.....	v
Mở đầu.....	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	5
1.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn về chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá	5
1.1.1. Cơ cấu kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp.....	5
1.1.2. Sản xuất hàng hoá và chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá.....	14
1.1.3. Nội dung chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá	21
1.1.4. Tác động của hội nhập kinh tế Quốc tế đến sản xuất hàng hoá và chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá	23
1.1.5. Kinh nghiệm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá một số nước trên thế giới và Việt Nam	25
1.2. Phương pháp nghiên cứu.....	32
1.2.1. Các phương pháp nghiên cứu.....	32
1.2.2. Hệ thống các chỉ tiêu phân tích.....	33
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG QUÁ TRÌNH CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG SẢN XUẤT HÀNG HOÁ TẠI TỈNH NGHỆ AN	35
2.1. Đặc điểm của tỉnh Nghệ An.	35
2.1.1. Đặc điểm tự nhiên	35

2.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	39
2.2. Cơ hội và thách thức đối với nông nghiệp Nghệ An trong tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế và khu vực.....	44
2.3. Thực trạng cơ cấu kinh tế nông nghiệp và tình hình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá của tỉnh Nghệ An trong 5 năm qua	47
2.3.1 Thực trạng cơ cấu kinh tế của tỉnh Nghệ An.	47
2.3.2 Thực trạng và tình hình chuyển dịch cơ cấu kinh tế ngành nông nghiệp của tỉnh Nghệ An trong 5 năm qua	52
2.3.3 Những kết quả đạt được và tồn tại trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế ngành nông nghiệp tỉnh Nghệ An	81
CHƯƠNG 3: GIẢI PHÁP CHỦ YẾU CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG SẢN XUẤT HÀNG HOÁ TẠI TỈNH NGHỆ AN.....	85
3.1. Quan điểm, mục tiêu, phương hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá tại tỉnh Nghệ An đến năm 2020	85
3.1.1- Quan điểm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá ở tỉnh Nghệ An	85
3.1.2. Mục tiêu chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá của tỉnh Nghệ An	87
3.1.3. Phương hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá ở tỉnh Nghệ An đến năm 2020	89
3.2. Giải pháp chủ yếu chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá tại tỉnh Nghệ An đến năm 2020	95
3.2.1. Giải pháp chung chuyển dịch cơ cấu kinh tế ngành nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá của tỉnh Nghệ An	95
3.2.2. Giải pháp cụ thể đối với từng ngành trong nông nghiệp thuần	104
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	111
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	114

MỞ ĐẦU

I - TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI

Nước ta là một nước nông nghiệp với hơn 70% dân số sống ở nông thôn, thu nhập từ sản xuất nông nghiệp là chủ yếu. Nông nghiệp vẫn được coi là ngành kinh tế quan trọng đối với nước ta hiện nay, là nơi cung cấp lương thực, thực phẩm cho dân cư cả nước, là nơi cung cấp nguyên liệu cho nhiều ngành kinh tế quốc dân, là thị trường tiêu thụ quan trọng của công nghiệp và nhiều ngành kinh tế khác. Do vậy, công cuộc Công nghiệp hoá, Hiện đại hoá (CNH, HĐH) đất nước với mục tiêu "Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ văn minh" được bắt đầu bằng việc phát triển kinh tế ở khu vực nông thôn. Từ Đại hội lần thứ V Đảng Cộng sản Việt Nam (1982) nông nghiệp được coi là "Mặt trận hàng đầu". Chiến lược phát triển kinh tế xã hội 2001-2010 do Đại hội Đảng IX thông qua tiếp tục khẳng định quan điểm này. Mục tiêu, phương hướng phát triển kinh tế - xã hội 2006 - 2010 của Đại hội Đảng X nêu rõ: Tiếp tục đẩy mạnh và coi trọng CNH, HĐH nông nghiệp, nông thôn. Đẩy mạnh quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp, nông thôn theo hướng sản xuất lớn, gắn với công nghiệp chế biến và thị trường; thực hiện cơ khí hoá, điện khí hoá, thuỷ lợi hoá nhằm nâng cao năng suất, chất lượng và sức cạnh tranh, phù hợp với đặc điểm từng vùng, từng địa phương. Tổ chức lại sản xuất và xây dựng quan hệ sản xuất phù hợp, tạo điều kiện phát triển các khu công nghiệp công nghệ cao, các vùng trồng trọt và chăn nuôi tập trung, các doanh nghiệp công nghiệp và dịch vụ gắn với làng nghề, các loại hình sản xuất trang trại, hợp tác xã (HTX), sản xuất các loại sản phẩm có thị trường và hiệu quả kinh tế cao.

Nghệ An là một tỉnh lớn nằm ở phía Bắc Trung Bộ, trên tuyến giao lưu kinh tế - xã hội Bắc Nam, với diện tích đất tự nhiên là 1.648.729,74 ha và có hơn 3,1 triệu người sinh sống. Nông nghiệp vừa là bộ phận quan trọng trong

cơ cấu kinh tế của tỉnh, vừa có điều kiện phát triển theo hướng sản xuất hàng hóa. Vì vậy, nông nghiệp là ngành được đặc biệt chú trọng trong chiến lược phát triển kinh tế của tỉnh Nghệ An. Trong nhiều năm qua, mức độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp, nông thôn của tỉnh Nghệ An đã diễn ra nhanh hơn nhưng vẫn còn nhiều tiềm năng trong nông nghiệp chưa được khai thác. Sản xuất nông nghiệp còn mang tính nhỏ lẻ, sản xuất tự cung, tự cấp là chủ yếu. Sản phẩm nông nghiệp làm ra chủ yếu phục vụ cho tiêu dùng của hộ gia đình và thị trường nội địa, có hướng tới xuất khẩu nhưng chưa nhiều và hiệu quả chưa cao, chưa phát huy hết lợi thế và tiềm năng của tỉnh. Ngành chăn nuôi chưa phát huy hết lợi thế; tỷ trọng giá trị sản xuất trồng trọt trong tổng giá trị sản xuất nông nghiệp thuần còn cao; dịch vụ nông nghiệp vẫn chiếm tỷ trọng nhỏ. Cơ cấu kinh tế nông nghiệp của tỉnh hiện nay chưa phù hợp với quá trình CNH, HĐH và hội nhập kinh tế Quốc tế, chưa phát huy hết tiềm năng về sản xuất hàng hóa, vì vậy chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa có ý nghĩa rất quan trọng trong phát triển kinh tế nông thôn và nâng cao hiệu quả kinh tế nông nghiệp. Do đó, đề tài *"Giải pháp chủ yếu chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa của tỉnh Nghệ An"* là thực tế khách quan và là yêu cầu đặt ra mang tính cấp thiết.

II - MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

* **Mục tiêu chung:** Nghiên cứu, phân tích, đánh giá thực trạng cơ cấu kinh tế nông nghiệp, xác định rõ sự bất hợp lý và những nguyên nhân, từ đó đưa ra những giải pháp chủ yếu nhằm chuyển dịch cơ cấu kinh tế (CCKT) nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa của tỉnh Nghệ An phù hợp với nền kinh tế thị trường trong thời kỳ CNH, HĐH và xu thế hội nhập Quốc tế hiện nay.

* **Mục tiêu cụ thể**

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn về chuyển dịch CCKT nông nghiệp